

RELATIES

Het beleid wat met de Relatienota in gang werd gezet lijkt langzaam toch nog zijn bedoelde uitwerking te krijgen. De betreffende nota constateerde in 1975 een toenemend conflict tussen de modernisering van de landbouw en het behoud van natuur en landschap. Het waren vooral de ruilverkavelingen die het beeld van het landelijk gebied rigoureus veranderden. De ongebreidelde groei van met name de intensieve veehouderij

kreeg vrijwel geen steun meer uit de samenleving. Met de introductie van de Relatienota werd het afsluiten van beheersovereenkomsten mogelijk met daaraan gekoppeld meer of minder zware pakketten om de natuur in het buitengebied te sparen. De uitgekeerde vergoedingen waren bedoeld als compensatie voor inkomstenderving. Daarnaast werden reservaatgebieden aangewezen, waarvan de bedoeling was dat ze, gezien de hoge natuurwaarden, geheel uit het agrarische gebruik zouden worden genomen. De genoemde nota heeft nooit zijn doel bereikt en was in feite een faliekante mislukking, enerzijds omdat er geen controle op de uitvoering van de pakketten plaatsvond, anderzijds omdat de boeren geen enkele belangstelling hadden om op vrijwillige basis reservaatgronden over te dragen aan terreinbeherende instanties.

De Relatienota vond een opvolger in de Regeling beheersovereenkomsten en natuurontwikkeling (Rbon) en vanaf 2000 in de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (SAN) gekoppeld aan het Programma Beheer. Vanaf het midden van de jaren negentig groeit bij boeren de belangstelling om natuurbeheer in de bedrijfsvoering te integreren. Al spoedig daarna echter ontluikt het verzet van de agrariër tegen de toenemende regelgeving. Bij de afrekening (het plantjes tellen) wordt de boer verplicht zijn onterecht ontvangen natuurbeheergeld terug te storten. En vervolgens dreigen de boeren door de groeiende bureaucratie abrupt te stoppen met het beheer van de natuur, wat weer onrust veroorzaakt in de politiek. Inmiddels houden een kleine honderd ambtenaren van de Dienst Regelingen zich zoet met het jaarlijks verdelen van honderd miljoen euro over 2.400 natuurbeheerders en 14.000 boeren. Vanachter het bureau, in sommige gevallen zelfs gekoppeld aan een veldbezoek, bepaalt de ambtenaar of de doelstellingen zijn behaald. Wat dat betreft is er nog niet veel veranderd.

Toch lijkt de agrarische sector de SAN te hebben omarmd. Niet onbelangrijk hierbij is de rol van de Agrarische natuurverenigingen (ANV's), die nu in collectiviteit zorgen voor een belangrijke nieuwe inkomstenbron. Zorg is er nog steeds voor de geboden kwaliteit. Persoonlijk maakt het mij niet uit wie de doelen realiseert, maar de kijk op natuur is nogal divers. Het LAJK (Limburgs Agrarisch Jongeren Kontakt) doet er in de Nieuwe oogst nog

een schepje bovenop door en passant het begrip natuur opnieuw ter discussie te stellen en stelt voor om ook het gifgroene weiland en de maïsakker als zodanig te definiëren. In de Verklaring van Roermond, een intentieverklaring tussen provincie en Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB) waarin het ruimtebeslag voor de landbouw wordt veiliggesteld, wordt door de LLTB een exclusieve claim gelegd op Particulier Natuurbeheer, maar wordt met geen woord gerept over de gestelde kwaliteitseisen. Dezelfde LLTB uit kritiek omdat ze niet betrokken is bij de vergunningaanvragen voor het uitzetten van Edelherten. Over hypocrisie gesproken.

Onderzoek heeft bevestigd dat je varkens met een spiegel niet om de tuin kunt leiden. Wanneer een bak voer voor de spiegel wordt gezet rennen de dieren (na eenmaal oefenen) niet in volle vaart op de spiegel af (of er doorheen), maar draaien ze zich om en draven de goede kant op. Voorbeeld doet volgen.

Vandaar mijn voorzichtig optimisme aan het begin van deze beschouwing. Is de agrarische wereld echt natuurminnend geworden? Uit de reactie van het LAJK en de LLTB blijkt een dergelijke opstelling niet. Of moet gewoon de honger worden gestild? Ik denk persoonlijk dat natuur inmiddels meer dan goed wordt betaald. Hebben we niet een vergelijkbare beweging gezien bij de overgang van het Jachtfonds naar het Faunafonds? Parallel aan de terugloop van het aantal agrariërs nam het aantal vergoedingen en het totaal uitgekeerde bedrag toe. De boer is gewoon slimmer geworden. Ik gun iedere plattelandsondernemer zijn inkomsten en beheer, maar laat hem alsjeblieft geen verband leggen met een warm hart voor natuur en landschap. Landbouw en natuur zijn geen vrienden, ze hebben een gewone zakenrelatie.